

Program „Bezpieczna Szkoła”

W bieżącym roku szkolnym 2014/2015 nasza placówka podjęła decyzję o ponownym przystąpieniu do konkursu w ramach programu „Bezpieczna szkoła” skierowanego do szkół podstawowych i gimnazjów, którego organizatorem jest Kuratorium Oświaty we Wrocławiu.

Środowisko szkolne odgrywa szczególną rolę w rozwoju fizycznym, emocjonalnym i społecznym dziecka. Prawidłowe relacje z rodzicami, świadomymi nauczycielami, efektywne programy szkolne kształtują pozytywne doświadczenia. Bezpieczna i przyjazna szkoła uruchamia procesy odpornościowe na przeciwności i trudności, rozwija umiejętności społeczne, uczy poszanowania odmiennych kultur, akceptowania różnorodności. Program ma na celu wzmocnić uczniów oraz ujawnić istniejące problemy ze zdrowiem fizycznym i psychicznym. Celem zaplanowanych w programie działań jest redukcja czynników ryzyka i wzmacnianie czynników chroniących, kształtowanie zdrowego i wspierającego środowiska szkolnego.

Program Bezpieczna Szkoła 2014/2015 skorelowany jest z programem wychowawczym, profilaktycznym, promującym zdrowie.

Uczestnikami programu są:

- Uczniowie
- Nauczyciele
- Rodzice uczniów
- Pracownicy szkoły
- Instytucje i podmioty wspierające szkołę w środowisku lokalnym

Uczestnikami Programu są głównie uczniowie, a także osoby na co dzień pracujące w szkole oraz poza szkołą, które z racji pełnionych funkcji, zadań zawodowych czy ról życiowych pozostają w relacji ze szkołą oraz mają wpływ na ich codzienne funkcjonowanie, w szczególności rodzice i opiekunowie uczniów.

Program powstał na bazie:

- 1) aktualnej i rzetelnej wiedzy z zakresu wychowania i profilaktyki, w tym skutecznych strategii profilaktycznych;
- 2) rzetelnej diagnozie problemów, potrzeb i zasobów występujących w szkole, a więc odnosi się do danego środowiska szkolnego i jego aktualnej sytuacji;
- 3) stanowi integralną część programu wychowawczego szkoły i programu profilaktyki;

4) realizowane są przez całą społeczność szkoły, przy współpracy z instytucjami i podmiotami, które mogą wspierać działania szkoły w środowisku lokalnym.

Diagnoza problemów środowiska szkolnego w zakresie szeroko rozumianego bezpieczeństwa

Najistotniejsze czynniki ryzyka związane ze szkołą to:

- 1) przemoc rówieśnicza;
- 2) odrzucenie przez rówieśników;
- 3) słaba więź ze szkołą;
- 4) niedostateczne kierowanie własnym zachowaniem (brak kontroli);
- 5) destrukcyjna grupa rówieśnicza;
- 6) niepowodzenia szkolne.

1. Główne problemy i zachowania ryzykowne dzieci i młodzieży w naszej szkole.

Agresja i przemoc w szkole

Cyklicznie diagnozowane środowisko uczniów wykazało spadek przemocy fizycznej uczniów i wzrost przemocy werbalnej. W szkole zauważa się przemoc werbalną w postaci wyśmiewania, wyzywania, obraźliwych komentarzy i w mniejszym nasileniu cyberprzemoc i dręczenie. Agresja i przemoc wśród dzieci determinowane są przez doświadczanie przemocy w rodzinie i wiążą się z ogromnym wpływem portali społecznościowych na kreowanie stylu bycia wśród rówieśników. Rodzina i szkoła muszą konkurować z portalami społecznościowymi, które stają się środowiskami socjalizacyjnymi. Nadmiar czasu spędzanego przy komputerze, szczególnie korzystania z gier komputerowych i online osłabia kondycję psychofizyczną ucznia.

Aktywność fizyczna

Obserwuje się wzrost liczby dzieci z wadą postawy oraz dzieci z nadwagą. W ostatnich latach zanotowano spadek intensywnej aktywności młodzieży w czasie wolnym poza szkołą. Jednocześnie zauważono wydłużenie się czasu spędzanego na zajęciach sedenteryjnych, np. rozmowach telefonicznych, oglądaniu telewizji i przy komputerze. Biorąc pod uwagę powyższe uwarunkowania, należy stwierdzić, że działania podejmowane przez szkołę powinny być ukierunkowane na szeroko rozumianą poprawę stanu zdrowia dzieci i młodzieży przez kształtowanie ich postaw prozdrowotnych. W szkołach należy promować aktywność fizyczną nie tylko przez aktywny udział w zajęciach wychowania fizycznego, ale także przez zaangażowanie do współpracy klubów sportowych oraz organizacji sportowych działających w środowisku lokalnym, które mogą wspierać działania szkoły.

Profilaktyka przeciwdziałania picia alkoholu, palenia papierosów, używania narkotyków

Istniejące przykłady uzależnień w środowisku lokalnym (domy rodzinne, starsze grupy rówieśnicze) obligują szkołę do prowadzenia działań profilaktycznych. Głównym celem jest wyposażanie uczniów w wiedzę na temat szkodliwości uzależnień a, także w umiejętność podejmowania słuszych wyborów.

Kształtowanie klimatu szkoły

Kluczowe znaczenie ma klimat szkoły, zwłaszcza relacje społeczne – zarówno między nauczycielami a uczniami, personelem szkoły a rodzicami, jak i między samymi uczniami, oraz wzajemne wsparcie.

Czynniki, które potencjalnie wpływają na prawidłowy rozwój w obszarze zdrowia psychicznego, szczególnie u dzieci, związanych ze szkołą:

- 1) poczucie przynależności;
- 2) pozytywny klimat szkoły;
- 3) prospołecznie nastawiona grupa rówieśnicza;
- 4) wymaganie od uczniów odpowiedzialności i udzielania sobie wzajemnej pomocy;
- 5) okazje do przeżycia sukcesu i rozpoznawania własnych osiągnięć;
- 6) zdecydowany brak akceptacji przez szkołę dla przemocy.

Pozytywne relacje oraz poczucie wsparcia stanowią czynnik chroniący przed powtarzającymi się dolegliwościami, jak również że postrzeganie środowiska szkolnego jako nieprzyjaznego jest dodatkowym źródłem stresu.

Identyfikacja najważniejszych czynników chroniących umożliwiła stworzenie portretu zdrowej, bezpiecznej szkoły wspierającej proces budowania odporności u dzieci.

Cele Programu

Cel główny Programu:

Zwiększenie skuteczności działań wychowawczych i profilaktycznych na rzecz bezpieczeństwa i tworzenia przyjaznego środowiska w szkołach i placówkach.

Cele szczegółowe

1. Kreowanie zdrowego, bezpiecznego i przyjaznego środowiska szkoły, m.in. przez:

- 1.1. Budowanie pozytywnych relacji społecznych.
- 1.2. Rozwijanie kompetencji społecznych uczniów oraz wspieranie prawidłowego rozwoju osobowości dzieci i młodzieży.
- 1.3. Uspołecznianie szkoły i integrowanie środowiska szkoły, w tym uczniów z niepełnosprawnościami, przewlekle chorych, odmiennych kulturowo.
- 1.4. Rozwijanie potencjału szkół w zakresie bezpiecznego funkcjonowania uczniów, w tym ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.
- 1.5. Rozwijanie kompetencji wychowawczych nauczycieli rodziców.
- 1.6. Sprzyjanie aktywności rodziców w szkole.
- 1.7. Zwiększanie współpracy z podmiotami i instytucjami, które mogą wspierać działania szkoły w środowisku lokalnym.

2. Zapobieganie problemom i zachowaniom problemowym uczniów, m.in. przez:

- 2.1. Profilaktykę agresji i przemocy, w tym cyberprzemocy.
- 2.2. Profilaktykę uzależnienia od gier komputerowych i Internetu.
- 2.3. Rozwiązywanie kryzysów rozwojowych i życiowych uczniów i wychowanków, m.in. związanych z wyjazdem rodziców za granicę w celach zarobkowych, a także przemocą w rodzinie.

3. Promowanie zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży, m.in. przez:

- 3.1. Kształtowanie prawidłowych nawyków dbania o zdrowie własne i innych osób w zakresie zdrowego żywienia i aktywności fizycznej w szkole.
- 3.2. Tworzenie warunków do prawidłowego rozwoju emocjonalnego i społecznego uczniów.

W oparciu o założenia programu wytyczono zadania

Kreowanie zdrowego, bezpiecznego i przyjaznego środowiska szkoły i placówki.

- 1) prowadzenie zajęć integrujących w klasach, w szczególności w klasach

początkowych każdego etapu edukacyjnego;

2) upowszechnianie idei akceptacji różnorodności uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i odmiennych kulturowo, oraz idei bezpiecznej i efektywnej edukacji włączającej uczniów z niepełnosprawnościami;

3) organizowanie i udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkole dla uczniów, rodziców i nauczycieli;

4) upowszechnianie programów edukacyjnych i działań alternatywnych do zachowań ryzykownych, rozwijających umiejętności psychologiczne i społeczne uczniów, promowanie wolontariatu;

5) angażowanie uczniów i wychowanków w procesy podejmowania decyzji w szkole, aktywizacja samorządu uczniowskiego i innych form działalności uczniowskiej;

6) doskonalenie kompetencji nauczycieli umożliwiających budowanie pozytywnych relacji z uczniami i ich rodzicami, w tym kompetencji z zakresu komunikacji interpersonalnej;

7) doskonalenie kompetencji nauczycieli z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym niedostosowanych społecznie lub zagrożonych niedostosowaniem społecznym;

8) doskonalenie umiejętności nauczycieli oraz innych pracowników szkoły w zakresie bezpiecznego funkcjonowania w szkole uczniów, w tym uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, oraz prowadzenie edukacji uczniów w tym zakresie;

9) upowszechnianie programów edukacyjnych i szkoleń rozwijających kompetencje wychowawcze rodziców;

10) włączanie rodziców w procesy podejmowania decyzji w szkole oraz w ważne wydarzenia i działania na rzecz tworzenia bezpiecznej i przyjaznej szkoły;

11) tworzenie warunków do uspołeczniania szkoły i poszerzania współpracy z instytucjami i podmiotami, które mogą wspierać działania szkoły i placówki w środowisku lokalnym.

Profilaktyka agresji i przemocy, w tym cyberprzemocy.

1) opracowanie i upowszechnianie zbioru oczekiwań, zasad i reguł, dotyczących zachowania w środowisku szkolnym, oraz konsekwencji ich nieprzestrzegania – we współpracy z uczniami i ich rodzicami;

2) podtrzymywanie pozytywnych tradycji szkoły, przekazywanie wartości społecznych i norm prospołecznych;

3) wdrażanie w szkole programów profilaktycznych ukierunkowanych na rozwiązywanie konfliktów z wykorzystaniem metody mediacji i negocjacji;

4) realizacja programów rówieśniczych, takich jak: pomoc koleżeńska w nauce, rówieśniczy doradcy czy rówieśniczy mediatorzy;

- 5) prowadzenie zajęć z zakresu edukacji prawnej dla uczniów, dotyczących m.in. konsekwencji prawnych stosowania różnych form przemocy;
- 6) wdrażanie programów edukacyjnych dla uczniów i wychowanków dotyczących bezpiecznego korzystania z Internetu oraz sposobów reagowania w sytuacjach zagrożenia;
- 7) upowszechnianie informacji o punktach konsultacyjnych i liniach pomocowych dla uczniów, w których można zgłaszać przypadki niebezpiecznych zdarzeń w Internecie;
- 8) opracowanie i upowszechnianie materiałów informacyjnych dla rodziców dotyczących bezpiecznego korzystania z nowych mediów przez uczniów;
- 9) współpraca z rodzicami uczniów i wychowanków w zakresie bezpiecznego korzystania z nowych mediów przez ich dzieci;
- 10) poszerzenie współpracy z instytucjami i podmiotami, które mogą wspierać działania szkoły lub placówki na rzecz prawidłowego funkcjonowania uczniów i wychowanków w środowisku cyfrowym.
- 11) doskonalenie nauczycieli i wychowawców z zakresu przeciwdziałania agresji i przemocy rówieśniczej, w tym cyberprzemocy, rozwiązywania konfliktów, podejmowania interwencji profilaktycznych, reagowania w sytuacjach kryzysowych;
- 12) prowadzenie spotkań dla rodziców z zakresu metody szkolnej interwencji profilaktycznej oraz edukacji prawnej, w tym konsekwencji prawnych stosowania różnych form przemocy;
- 13) opracowanie zasad współpracy szkoły z policją lub strażą miejską w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa na terenie szkoły.

Rozwiązywanie kryzysów rozwojowych i życiowych uczniów, m.in. związanych z wyjazdem rodziców za granicę w celach zarobkowych, a także przemocą w rodzinie.

- 1) monitorowanie sytuacji uczniów związanej z wyjazdem rodziców za granicę w celach zarobkowych i udzielanie im różnych form wsparcia w zakresie rozwoju emocjonalnego, poznawczego i społecznego;
- 2) doskonalenie kompetencji nauczycieli w zakresie udzielania pomocy uczniom z problemami rozwojowymi i życiowymi;
- 3) doskonalenie kompetencji nauczycieli w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i stosowania procedury „Niebieskie Karty”;
- 4) wyposażanie rodziców i opiekunów w wiedzę na tematy związane z kryzysami rozwojowymi i życiowymi dzieci i młodzieży;
- 5) utworzenie na terenie szkoły sieci wsparcia dla uczniów przeżywających kryzysy rozwojowe i życiowe;

Promowanie zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży.

- 1) upowszechnianie i realizacja w szkole programów służących promocji zdrowego stylu życia;
- 2) upowszechnianie programów edukacyjnych z zakresu zdrowego żywienia i aktywności fizycznej;
- 3) upowszechnianie w szkołach programów z zakresu edukacji dla bezpieczeństwa;
- 4) organizowanie i wspieranie działań służących promocji zdrowego stylu życia, w szczególności:
 - a) organizacja żywienia w szkole zapewniającego ciepły i zgodny z normami żywieniowymi posiłek,
 - b) zapewnienie odpowiedniego asortymentu sklepiku szkolnego,
- 5) podejmowanie działań ograniczających spożywanie napojów o zwiększonej zawartości cukrów i barwników na rzecz konsumpcji wody w celu poprawy zdrowia dzieci i młodzieży;
- 6) planowanie, wdrażanie, monitorowanie i ewaluacja szkolnej polityki w zakresie aktywności fizycznej;
- 7) zagospodarowanie czasu wolnego ze szczególnym uwzględnieniem aktywności fizycznej w szkole i placówce oraz poza nią;
- 8) monitorowanie dostępności do profilaktycznej opieki zdrowotnej uczniów;
- 9) podnoszenie kompetencji rodziców w zakresie realizacji edukacji zdrowotnej, w szczególności zdrowego żywienia;
- 10) monitorowanie rozpowszechnienia używania substancji psychoaktywnych przez uczniów, w tym środków zastępczych i leków wydawanych bez wskazań lekarza używanych w celach pozamedycznych;
- 2) realizacja edukacji zdrowotnej w szkołach i placówkach w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom;

Zakładane rezultaty realizacji Programu

Zakłada się, że realizacja Programu ma zwiększyć skuteczność działań wychowawczych i profilaktycznych, na rzecz bezpieczeństwa w szkole przez osiągnięcie następujących rezultatów:

- 1) zwiększenie poczucia akceptacji uczniów i wychowanków w społeczności szkolnej;
- 2) zmniejszenie zjawiska wykluczenia społecznego;
- 3) zwiększenie odsetka uczniów zaangażowanych w działania kulturalne, sportowe i społeczne w środowisku szkolnym i lokalnym, w tym w wolontariat;
- 4) zwiększenie kompetencji w zakresie udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej, a także wychowawczych i profilaktycznych nauczycieli;
- 5) wzrost kompetencji wychowawczych rodziców;
- 6) wzrost aktywności rodziców w procesach podejmowania decyzji w szkole oraz w ważnych wydarzeniach i działaniach na rzecz tworzenia bezpiecznej i przyjaznej szkoły;

- 7) zwiększenie otwartości szkoły i placówki na współpracę z instytucjami i podmiotami, które mogą wspierać działania szkoły w środowisku lokalnym.
- 8) Zmniejszenie poziomu agresji i przemocy, w tym cyberprzemocy:
- a) podniesienie kompetencji uczniów z zakresu przeciwdziałania przemocy, rozwiązywania konfliktów, podejmowania interwencji profilaktycznych, reagowania w sytuacjach kryzysowych;
 - b) zwiększenie wiedzy prawnej uczniów, kompetencji interpersonalnych, w tym umiejętności rozwiązywania konfliktów, stosowania mediacji, negocjacji, podejmowania zachowań asertywnych;
 - c) zwiększenie aktywności uczniów w zakresie przeciwdziałania agresji i przemocy;
 - d) podniesienie kompetencji nauczycieli w zakresie przeciwdziałania przemocy, rozwiązywania konfliktów, podejmowania interwencji profilaktycznych, reagowania w sytuacjach kryzysowych;
 - e) podniesienie kompetencji nauczycieli w zakresie pracy z uczniami i wychowankami z utrwalonymi zachowaniami agresywnymi;
 - f) zwiększenie wiedzy rodziców w zakresie stosowania szkolnej interwencji profilaktycznej oraz zagadnień prawnych dotyczących problematyki przemocy i konsekwencji jej stosowania;
- 7) zwiększenie bezpieczeństwa w szkole i na terenie wokół szkoły we współpracy z policją i strażą miejską, jak również przez stosowanie procedur reagowania w sytuacjach kryzysowych, w tym związanych z wystąpieniem przemocy.
- 9) zmniejszenie zakresu i nasilenia problemów i zachowań problemowych uczniów w zakresie uzależnienia od gier komputerowych i Internetu;
- 10) Zwiększenie efektywności działań w zakresie rozwiązywania kryzysów rozwojowych i życiowych dzieci i młodzieży, m.in. związanych z wyjazdem rodziców za granicę w celach zarobkowych, a także przemocą w rodzinie:
- a) zwiększenie działań w zakresie rozwiązywania kryzysów rozwojowych i życiowych dzieci i młodzieży, m.in. związanych z wyjazdem rodziców za granicę w celach zarobkowych, a także przemocą w rodzinie;
 - b) zwiększenie aktywności szkół i placówek w aktualizowaniu informacji na temat bieżącej sytuacji uczniów, których rodzice wyjechali za granicę w celach zarobkowych;
 - c) zwiększenie świadomości uczniów i wychowanków związanej z ochroną dóbr osobistych człowieka, w tym nietykalności cielesnej;
 - d) podniesienie kompetencji nauczycieli w zakresie rozpoznawania sygnałów świadczących o kryzysie psychicznym, w jakim znalazł się uczeń i udzielenie właściwej pomocy;
 - e) zwiększenie świadomości rodziców związanej z kryzysami rozwojowymi i życiowymi uczniów i możliwościami udzielania efektywnej pomocy;

f) zwiększenie wsparcia dla uczniów, rodziców i nauczycieli przez poszerzenie współpracy szkoły z instytucjami i podmiotami, które mogą wspierać działania szkoły w środowisku lokalnym.

11) Zwiększenie zaangażowania szkół i placówek na rzecz promowania zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży i ich rodziców:

a) podjęcie systematycznych działań w szkołach na rzecz tworzenia i realizowania całościowej polityki w zakresie zdrowego żywienia i aktywności fizycznej w szkole i placówce:

- zwiększenie liczby szkół wprowadzających drugie śniadanie w szkole;
- wprowadzenie właściwego asortymentu w sklepiku szkolnym;
- prowadzenie zajęć edukacyjnych z zakresu prawidłowego żywienia;
- prowadzenie świadomej polityki w zakresie aktywności fizycznej;

b) zwiększenie liczby uczniów i wychowanków zaangażowanych w aktywność fizyczną w szkole oraz poza szkołą;

c) podniesienie kompetencji nauczycieli i wychowawców i rodziców w zakresie realizacji edukacji zdrowotnej, w szczególności zdrowego żywienia;

Ocena skuteczności podejmowanych działań

Ocena skuteczności podejmowanych działań będzie realizowana przez ewaluację końcową Programu – w terminie do 30 kwietnia 2015 r.